

POLITICKÉ MANIFESTY A LISTY

Husitské hnutí, narážející na urputný odpor moci církevní i světské, muselo hledat co nejširší sociální základnu, a to vyvolávalo veřejné projevy předních jedinců nebo vůdčích organizací, při nichž jazyková forma, česká nebo latinská, popřípadě německá, naznačovala, zda se obracely k fóru domácímu nebo cizímu. Rozhodný vliv tu měla více nebo méně napjatá situace a ta také rozhodovala o tom, zda má nabýt větší váhy zřetel útočný nebo obranný.

Podle toho lze rozlišit ve vydávání manifestů doby vzestupu a poklesu. První dobu vzestupu představují vzrušené chvíle na počátku revolučních bojů, kdy se mísily obranné husitské apely, burcující doma i v cizině všechny živly nakloněné k reformě i k opozici proti pokleslé církvi a jejím světským spojencům, s patetickými církevními výzvami ke křížové výpravě proti hroživé revoluci. Pak nastává odliv, ale nová příležitost k obnově husitské agitace v širokých, evropských rozměrech naskytla se při vítězném rozmachu na přelomu dvacátých a třicátých let, když daleké husitské výpravy roznášely českou vojenskou slávu daleko do sousedních zemí a pod dojmem české nepřemožitelnosti bylo lze čekat i větší povolnost k husitským požadavkům.

PROVOLÁNÍ SHROMÁŽDĚNÝCH NA HOŘE BZÍ

Lidová shromáždění na horách v různých českých krajích konala se původně (ještě před smrtí krále Václava) jen z nezbytí, protože utrakvisté nemohli dosáhnout u katolických farářů ani svobodného hlásání svých náboženskopolitických názorů, ani přijímání podobojí. V rukou smělých vůdců staly se však pouti „na hory“ brzy velikou mocí, zvláště když se opouštěl původní program evangelického křesťanství beze všeho násilí a proti násilí se odhodlaně stavělo také násilí. Tak se lidová shromáždění na horách stávala ohnisky revoluční agitace. Patrnou předzvěst toho slyšíme již na hoře Bzí (17. září 1419) z tvrdého ohlasu starozákonních výzev Matatíášových k synům, aby „mužsky sobě činili v zákoně“.

5
10
My, obec na Bzí hoře sebraná, v nádeji ducha Ježíše Krista shromážděná, v neděli po svaté Ludmile nyní: všem věrným božím milým s námi spasenie, pokoje, jednoty, lásky a pravdy u viere neporušené v Ježíši Kristu až do smrti žádajice, najmilejší, oznamujem tiemto listem obecně všem, že naše na hory a na pole scházenie nenie pro jiné jedne pro svobodné slyšenie zprávy věrné spasitedlné, v zákoně božiem založené, a svátosti najdůstojnějšie božské těla a krve pána našeho spasitele Ježíše Krista potřebné prijímanie na památku jeho umučenie a našeho vykúpenie a na posílenie, zachovanie a potvrzenie v životě spasitedlném. Z toho žádajice na milém pánu bohu všickni jednu volí, abychom byli jednoho zákonu, jedné viery, jednoho srdce a jedné duše, aby v nás najprvé všecko zlé a škodné duši bylo zkaženo a všecko dobré bylo zděláno a také abychme již poznavše chytré a škodné zavedenie našich duší od falešných prorokův pokrytých proti zákonu božiemu od Antikrista uvedených, abychom se jich varovali a pilně

- 15 stříehli, aby nás více již nepokládali a nezavodili od viery pravé staré pána
 Ježíše a apoštolské, již zjevně vidúce ohavnost velikú stojící na svatém
 miestě, jakož jest prorokováno od Daniele proroka, posměch a rúhanie, po-
 tlačenie a zavrženie všie pravdy božie a převeliké zvelebenie všie zlosti
 20 antikristské pokrytské pod jménem svatosti a dobrotivosti; ó, komu se toho
 nemá zželiti, kto nejmá toho litovati, lkáti a plakati a ku pánu bohu volati
 s syny israhelskými v Ejiptu. Neb oni lkajíce volali jsú a hlas jich vstúpil
 jest k bohu a uslyšal jest pláč jich a zpomenul na slib svůj, který učinil
 jest Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi a vhlédl jest na ně a vysvobodil jest
 25 je. Ó, kterak Judit a Hester, ty svaté ženy, modlily se pánu bohu za vysvo-
 bozenie lidu svého a uslyšány jsú. Ó, kterak Matatiáš umieraje syny své
 napomínal k statečnému zachování zákona božieho a k obecnému dobrému,
 takto jim rka: „Ó synové, nynie horliví milovníci buďte zákona a dajte
 životy vaše za svědectvie otców vašich a pomněte na jich skutky, kteréžť
 30 jsú činili v svém pokolení; a vezmete slávu velikú a jméno věčné jakžto
 Abrahám, Josef, Finees, Josue, Kalef, David král, Eliáš prorok, Ananiáš,
 Azariáš, Mizael, Daniel a mnoho jiných věřiec pánu bohu vysvobozeni jsú
 z rozličných pokušení. A tak myslte po národiech a pokoleních, že všickni,
 kteříž jsú v boha ufali, nikdy jsú nepohynuli. A od řeči člověka hříšného
 nelekajte se, neb dnesť se zdvihne, a zajtrať nalezen nebude; obrátí se
 35 v zemi svú a myšlenie jeho zahyne. A proto, milí synové, posilněte se a muž-
 sky sobě čiňte v zákoně. Neb když učiníte, co je vám v zákoně přikázáno
 od pána boha vašeho, v tom slavní budete shledáni.“ A protož, najmilejší,
 žádámy a prosíme vás pro pána boha a vaše spasenie, aby s námi se všemi
 v sobotu na den svatého Jeronýma jednostajně ráno se sešli a sebrali
 40 u Křížkóv, na úlehlých na benešovské silnici na té hoře za Ládvým ku
 Praze jdúce, k jednotě božské o svobodu zákona božieho, o prospěch spasi-
 telný a o počestné dobré všeho králevstvie, aby úrazové a pohoršenie zjevná
 a rozdielové byli staveni a kaženi s pomocí pána boha, krále, pánóv, rytie-
 róv a panoší i všie obce křesťanské.
- 45 Dán na hoře v neděli po svaté Ludmile etc.

1 obec shromáždění, společenství; na *Bzí hoře*: kladena na Plzeňsko mezi Blo-
 vice a Přeštice (Tomek); mohla to však být (podle R. Urbánka) i nějaká vyvýšenina
 u vsi Bzí poblíž Bukovska u Veselí nad Lužnicí; shodovalo by se to s radikální nála-
 dou bechyňského kraje, kde předtím 22. července bylo shromáždění lidu na hoře
 Tábor – 2 v neděli po svaté Ludmile: 17. září 1419 – 9 na potvrzení k utvrzení, upev-
 nění – 12 zkaženo zrušeno, zničeno, v nic obráceno; zděláno vytvořeno – 13 pokrytých
 pokryteckých – 15 abychom se jich... stříehli abychom se jich chránili; aby nás...
 nepokládali a nezavodili aby nás neklamali, nepodváděli a nezaváděli – 16 vidúce
 ohavnost...: srov. Dan. 9,27; dále též Mat. 24,15 – 18 zvelebenie povýšení, růst; zlosti
 zloby, nepravosti – 19 pokrytské pokrytecké – 23 Abrahámovi, Izákovi a Jakubovi:
 biblické postavy z 1. knihy Mojžíšovy; Abrahám, praotec izraelského národa, jeho
 syn Izák a vnuk Jákob; všichni tři v bibli líčeni jako boží vyvolenci, jejichž po-

tomstvu slíbil bůh zvláštní milost – 24 *Judit a Hester*: židovské hrdinky, které podle bible odvrátily nebezpečí od svého národa – 25 *Matatiáš*: židovský kněz; zahájil povstání proti Antiochu IV. Epifanovi Syrskému, který se snažil Židy násilně helezonizovat – 27-37: 1 Mach. 2,50-64 (mimo 52-60, které zkráceny) – 30-31 *Abrahám... Daniel*: starozákonní postavy, příkladné svou vírou a stálostí v pokušení – 32 *myslte přemýšlejte, uvažujte* – 34 *obráti se v zemi svú* rozpadne se v prach – 35 *mužsky sobě činite* mužně si počínejte – 38 *aby abyste* – 39 *na den svatého Jeronýma*: 30. září; *jednotajně* stejně, svorně – 40 *u Křížkóv*: u vsi Želivce (obec Sulice) při benešovské silnici, kde dnes stojí památník tohoto tábora lidu; *na úlehlech* na úhorech, na polích ležících ladem; *za Ládvým*: Ládví, obec na benešovské silnici, jižně od místa U křížků – 40-41 *ku Praze jdúce* jdeme-li ku Praze – 42 *o počestné dobré všeho králevstvie* o čest a dobro celého království; *úrazové* urážky, pohoršení – 43 *rozdílové* rozbroje, nesváry; *staveni a kažení* zastaveny a překaženy

MANIFESTY MĚSTA PRAHY

Vyhlášení křížové výpravy ve Vratislavi 17. března 1420 bylo zahájením vyhlazovací války proti všem husitům, když se nechtěli poddat – třebaš ne všichni bez rozpaků – vůli církevní a Zikmundově. Vedení připadlo hlavnímu husitskému středisku, jež mělo i největší politický vliv, Praze. Novoměstští sice byli již odhodláni k boji (vydatně k tomu přispěla radikální kázání Želivského), ale na Starém Městě dosud neumlkly pochybnosti politické povahy.

Za této situace bylo v Praze vydáno několik politických manifestů, v nichž se odrážejí názory různých skupin i rychlý vývoj událostí. Patrně na Novém Městě vznikl na počátku dubna 1420 manifest prostoupený nesmířitelným tónem proti církvi, ne však zatím ještě proti Zikmundovi. Pozdější latinský manifest Pražanů – staroměstských i novoměstských (ač to výslovně není uvedeno) – z 10. července 1420 do Benátek svaluje naopak všechnu vinu za hrozivé nebezpečí na krále Zikmunda. V manifestu se tak projevuje vliv politiků neuzavírajících se vůči církvi.

(MANIFEST PRAŽANŮ Z DUBNA 1420)

Hotový úmysl k vaší libosti s žádostí všeho dobrého. Opatrní muži e a prietelé věrně milí! Ač koli když milost božie s námi dobrotivějie a laskavějie byla jest a k své milosti a cti pilnějie táhla jest a volala, nic sme v našem srdci jiného neměli tak milostivého a tak hodného, než to, abychme 5 božské vôle pilně poslúchali a vši svú mocí drželi a vedli vieru a zákon řádu křesťanského a všemi svými mocmi abychme slúžili pánu našemu Jezukristu. A ač koli k tomu ke všemu mnohú péci sme se starali, avšak nesčastná zlost starého neprietele, kteráž vždy se dobrým věcem protiví a o to stojí, aby svatý úmysl zkazila a na chybenie naklonila, ta jest papeže a sbor 10 kostnický proti nám a království Českému ukrutně zbudila. Kterýžto sbor, ač koli na naši těžkú krívdú mnohokrát proti nám pokúšel jest svých zlostí a aby věrné vyplal z královstvie, mnohé lsti koval jest. A to pro nic pro jiné než pro tu pravdu boží přijímanie těla a krve Kristovy pod obojím zpó-

sobem ode všech věrných křesťanův mnohé je nám a těžké učinil bezprávie.

15 Ale již najposléz ta cierkev, ne jakžto máté, ale jako macecha a jakžto najukrutnějšíe hadice, to, co je z zlořečené pověsti počala, zlořečený plod vylila jest již a urodila a vešken jed smrtný na nás vylila, když je na Družebnú neděli u Vratislavi zjevně kříž ukrutný proti všem věrným našeho královstvie krvavými vyzdvihla rukami a porušenými usty a rty jedovatými provolala. A to pro nic pro jiné než pro tu pravdu boží svrchu řečenú, a tož nižádného řádu božieho i lidského nezachovavši, totiž ani napomenuvši nás, ani pohnavši, ani slyšenie žádného davši, než toliko k samému hanebnému narčení, pro kteréž najnevinnější Kristus a jeho najčistší světi měli by potupeni býti, a to pro omluvy lidí zlostných. A na to jest ten sbor

20 s papežem nepřátely naše, přirozené Němce okolnie, vsudy proti nám k nespravedlivému boji povolal a lživými je přívětně odpustky od muk i od hřiechův vyzval a zbúřil, kteříž, by žádné příčiny neměli, avšak na náš jazyk vždy se zlostnie. A jako sú našemu jazyku učinili v Rýnu, v Míšni, v Prusech a jej vyhnali, takež nám mienie učiniti a obsésti místa vyhnančov. Ó zlosti, ó více nežli zlosti! I kto je, ješto to znamená a na ni se nerozhněvá, a kto na to hledí a neslí? A kto je království věrný, ješto se proto nezamutí, protože plná lži kněžská nepravost netoliko toto zlaté a najzkřesťanilejšíe královstvie miení hniseem nakvasiti, ale i nesmrtnú pravdu boží, kteráž má samého boha rozmnožitele a hajitele, v nás uhasiti. Proti kteréž

25 pravdě ten kříž pána Ježíše neoděný, pln trpělivosti a dobroty božie, kterýž neumie bojův strojiti ani oděnie ani střel a kterýž my vždycky ctíme a cítiti budeme, ti mužie, od jichž oči všeka spravedlivost vypověděna jest, k oděni zbuzují, an se jako nemilostivým odpierá a odjímá. A to činie na všeho královstvie poraženie a hanbu a věčné zmazanie.

30 A protož, přáteléjše a království Českému najvěrnější, vaši opatrnosti vzkazujeme, kteráž vši spravedlivostí vždycky miluje svůj jazyk velebiti a hotova jest všem jeho protivníkóm se proň zprotiviti, a vás napomináme i vzbuzujeme celým srdcem a srdečnú žalostí, kteréž do sie doby nemohli sme již tajiti, a náramně prosíme, ať by se tak veliká zlost naším mlčením nerozmohla a pod časem aby v horšie nezrostla, aby vy jako stateční rytieři, rozpomenúce se na udatné otce naše Čechy staré, za svoji vlast milovníky horlivé, i chtěli se proti tomu zlému postaviti a s námi a s obojí obcí velikú, obcí velikého Města Starého i Nového pražského, jenž sme se na to mezi sebú sjednali a za jeden člověk umluvili a na tom zcela ostali,

35 státi a radú i pomocemi se postaviti, a to proti každému člověku, kterýž by chtěl ten zlořečený kříž v skutce vésti a konati. Abychme tak mohli najzkřesťanilejšíe královstvie od také křivdy a utištěnie našeho jazyku zprostiti a vysvoboditi, a to s pomocí pána boha všemohúcieho, jehož při vedeme, a s pomocí slavného svatého Václava, dědice našeho. A na toho dokonanie

40 konečné račte dva neb jich více staršie z rady a z obce vaše k nám na „c“

45

50

55

den skutečně vyslati, to vědúc, že to všem vám i nám od našich náměstkóv, synóv a synóv našich synóv má k veliké chvále a cti přijíti a k velebnému dobrodiečenství a také na veliký prospěch a úžitek vsie vlasti naše a královstvie Českého. Dán etc.

1 *hotový úmysl* ochotné, připravené myšlenky, chápání; úvodní formule listu, pod. formulí srov. i na závěr manifestu; *opatrní* prozíraví, rozvážní (běžně užíváno v oslovení měšťanů) – 2 *věrně* opravdu, věru – 2-3 *dobrotivějie a laskavějie... pilnějie* velmi dobrotivě a laskavě... velmi naléhavě – 4 *tak milostivého a tak hodného* tak laskavého a tak náležitého – 5 *abychme drželi a vedli vieru* abychom dodržovali a zachovávali víru, abychom žili podle víry – 6 *všemi svými mocmi* všemi svými schopnostmi, ze všech sil – 7-8 *nesčastná zlost* nešťastná, neblahá zloba – 8 *starého nepřítele:* tj. ďábla – 9 *aby zkazila a na chybenie naklonila* aby zničila a přivedla k pochybování – 10 *jest zbudila* podnítila – 16 *z zlořečené pověsti počala:* náarážka na protihusitskou propagandu – 18 *na Družebnú neděli:* na čtvrtou neděli v postě (17. března 1420) – 18-19 *je... kříž... vyzdvihla* vyhlásila, zahájila křížovou výpravu – 19 *porušenými* poskvrněnými – 21 *a tož* a tak, a v tom – 21-22 *ani napomenuvši... ani pohnavši, ani slyšenie... davši* ani nenapomenuvši, ani k soudu neobeslavši, ani nevyslechnuvši, nevyšetřivši – 23 *k narčení* na základě nařčení – 24 *pro omluvy lidí zlostných* pro pomluvy, osočení lidí plných zloby – 25 *přirozené rozené* – 26-27 *přívětné odpustky...* vyzval vyzval se slibem odpustků – 27 *zbúřil* podnítil; *by* i kdyby – 27-28 *na náš jazyk* na náš národ – 28 *se zlostnie zlobí se, nevraží; jako sú našemu jazyku učinili:* náarážka na germanizaci polabských Slovanů – 29 *obsěsti* obsaditi – 30 *znamená* pozoruje, vidí; *na ni:* tj. na zlobu nepřátel – 32 *se nezamútti* nezarmoutí se; *najzkřestanilejšie* nejkřesťanštější – 33 *hnisem nakvasiti* nečistotou (tj. nové víry) nakaziti – 35 *neoděný* nezbrojený – 36 *strojiti* připravovati, chystati – 37 *od jichž oči všecka spravedlivost vypověděna jest* kteří nedovedou vidět spravedlnost – 37-38 *k oděni* zbuzují podněcují k boji – 38 *an se jako nemilostivým odpiěrá a odjímá* který se jako bezbožným odpirá a bere – 39 *na poraženie* pro uvedení v záhubu, v zkázu

40 *vaši opatrnosti* vám rozvážným (v oslovení měšťanů) – 41 *vší spravedlivosti* vším právem; *miluje... velebiti* ráda povznáší – 42 *se zprotiviti* postavití se na odpor – 43 *vzbuzujeme* povzbuzujeme; *do sie doby* do této doby – 45 *pod časem* časem – 49 *sme se na to... sjednali* shodli jsme se o tom, dohodli jsme se; *za jeden člověk* jednomyslně – 51 *v skutce* skutečně, v skutku – 54 *dědice* patrona – 55 *na „c“ den* v ten a ten den – 56 *od náměstkóv* od nástupců, potomků – 58 *k dobrodiečenství* k dobrodiní, k dobru

(LATINSKÝ MANIFEST DO BENÁTEK)

Ó pohromo, ba více než pohromo! Kdo tě vidí a nehněvá se? Kdo tě pozoruje a netruchlí? Kdo na tě patří a neslíží? Anebo kdo je tak neúprosného srdce, aby při pohledu na takovou zločinnost, na záhubu krajanů a vyvražďování obyvatel království, na jejich olupování a vypalování, na křivdy a potupy páchané na chudých náhle nepropukl v proudy slz, hnusu a bolesti? Je tohle snad spravedlnost dobrého správce, je tohle laskavost panovníka, takhle se ve vladaření uvádí nový vládce? Vždyť on nejša ještě za krále ani zvolen, ani korunován, nýbrž jenom od některých požadován, nejša zákonným soudcem, přijatým a přibráným podle práv království,

10 nejenom dopustil, nýbrž dokonce závaznou přísahou se zavázal vyhubit
ohněm i mečem všechny věrné obyvatele království, oddané přijímání
velebné svátosti oltární pod obojí způsobou a s ním se nesrovnávající
v opačném bludném učení. Ba dokonce, jak před některými z našich vlast-
15 do základů zničit a v plameny obrátit, na místo dosavadních obyvatel uvést
cizozemce, i kdyby měl spolu s duší i tělem ztratit všechna království, která
získal; a že to nechce ani nemůže nijak jinak změnit nebo odvolat. A když
jsme proti těmto ukrutným nehoráznostem s ním slušně jednali a se vši
poníženou pokorou prosili, aby se alespoň přede vším jiným postaral o sprave-
20 vedlnost a poskytl obyvatelům svobodné slyšení, tu se on proti takovým
naším pokorným a skromným prosbám zatvrdil nad diamant a stal se ne-
úprosnějším než Domicián a Dionysius, spravedlivým prosbám zcela sluch
zavíraje; brzo nato jako soudce, od něhož právo i slušnost odešly do vyhnan-
ství, zavrhnuv všecku mírnost, jakoby ostny pobodáván, počal jako šílenec
25 házet rukama nohama, aby se zřetelně vidělo, že nejedná podle spravedl-
nosti, nýbrž řádí ještě hůře než tyran. A tak se stalo, že mu nic nebylo tak
nesnesitelné a obtížné, jako aby se před ním, třebaš tak slabounce, ozvaly
naše spravedlivé prosby za spásu vlasti, jichž by spravedlivý soudce neměl
odepřít ani židům a pohanům. Rovněž nebylo nic, čemu by se oddával
30 s větší lehkomyšlností a snadností, nežli úsilí vyhladit a zničit nesmrtelnou
pravdu o přijímání těla a krve páně, která má svého původce i obránce v bo-
hu. Tímto způsobem nejkřesťanštější a zlaté království České, jehož, pokud
na něm jest, nikterak nelze pohanit, protože svou přirozenou povahou vždy
jest chvályhodné a svými mravy i činy počestné, svévolně usiloval zneuctít
35 trvalou poskvrnou hniloby a napáchat proti tomu království tolik tak
velikých špatností, jakých se nedopustil a dopustit nemohl žádný z dřívěj-
ších králů od počátků rodící se Čechie až do nynější doby.

Protože pak nyní ukrutnost řečeného krále vzplanula do takového
stupně běsnění, že zástupy shromážděné z jednotlivých zemí proti nám
40 štvál a podněcoval, zvláště přiváděje sem vévody rakouské ke zhoubě
tohoto království, a sám oblehl hlavní město Prahu s úmyslem, aby ho
dobył a Kristovy věrné obojího pohlaví i s nevinnými dítkami zahubil,
nijak se nebojíce jeho drsnosti v důvěře v pomoc Všemohoucího pokorně
tímto listem prosíme vás, vznešený kníže, a Vaše osvědčená Výsosti,
45 spolu s urozenými pány vašeho města, našimi laskavými příznivci, abyste
proti svrchuřečenému nejzpuštěnějšímu králi, snažícímu se nejvyššího boha
napadnout v jeho zákonu, a proto nehodnému jak jména, tak i života, proti
člověku v mravech nejsvévolnějšimu a ve slibech nejlstivějšimu, jenž po-
slední dobou proti nám ničeho nedosáhl mečem, mnohého však klamem,
50 lstmi, padělanými listy a smyšlenými sliby, kterými svedl již leckteré pány

i města našeho království, proti obzvláštnímu soupeři vašeho proslulého
jména i vaší nejzářivější slávy – při nesčetných starých křivdách, kterých
se na vás dopustil a které stěží bude moci odpykat v ohni věčného pekla –,
55 abyste proti němu k naší ochraně zdvihli vítězné rámě své statečnosti
a abyste nám přispěli na pomoc tím, že pošlete svá vojska do Rakous i do
ostatních zemí vévodů rakouských a napadnete všemi prostředky a opatře-
ními své nejzralejší moudrosti tyto zlořečené vévody, aby si spolu s ním
příliš tvrdě nepočínali proti vám, jako nyní činí proti nám; abyste je poko-
řili tak, aby si po přemožení nás, čehož bůh nedej, a dále v budoucnu po
60 vítězství nad vámi nepochybně nechtěli proto ještě zpupněji a násilněji po-
čínat a aby posílení jsouce potlačením jiných tím tvrději nezdvíhali hlavy
nejen proti vám, nýbrž proti celému světu. Jestliže však vy, vznešený pane,
ráčíte toto naše přání zdárně vyslyšet nyní k prospěchu našemu i zároveň
k prospěchu vašemu, pak k vašemu přání budeme hotovi i povinni vypo-
65 moci vám a posloužit stejným anebo ještě větším počtem tisíců svých
ozbrojenců. Toužíme, abychom po poslu, který vám doručí tento list, byli
potěšeni vaší blahovolnou písemnou odpovědí.

Dáno v Praze 10. dne měsíce července léta páně 1420.

1 *Ó pohromo*: míněno řádění Zikmundovo v Čechách – 14 *prohlásil*: při květno-
vém jednání (r. 1420) pražských zástupců se Zikmundem v Kutné Hoře – 22 *Domi-
cián*: římský císař, proslulý ukrutností (vládl v l. 81–96); *Dionysius*: ukrutný sicilský
tyran ze 4. stol. př. n. l.

ŽIŽKOVY LISTY

Tak jako Hus se sám pokládal za náboženského vůdce svého lidu, a proto psal
listy „všem věrným Čechům“, i Žižka vydával některé své projevy ve formě listů,
ale adresoval je jako vojenský vůdce širšímu okruhu. Tak se některé jeho listy,
stejně jako u Husa, stávaly politickými manifesty.

(SVAZU PLZEŇSKÉMU)

My, Jan Žižka, Chval z Machovic, hejtmani a správce lidu tábořského,
právě českého v nádeji boží, napomínámeť vás pro boží umučení všecky,
rytíře, panoše, měšťany i sedláky landfrídu plzeňského, abyšte se pánu bohu
neprotivili více a přikázání jeho svatému ani těm čtyřem kusům spasitedl-
5 ným, o kteréž my bojujeme s boží pomocí, a vy se jim protivíte a nás tisk-
nete od toho dobrého a od našich duší spasení.

Nejprvé: od slova božího slyšení. Druhé: od těla božího a krve boží
přijímání. Sami tak přijímání nechcete a nám i jiným věrným bráníte. Třetí: